

Frit Hus og Beat i Kastellet

Kildesamling

Museerne i Fredericia

Forside: Alrune Rod til Beat i Kastellet 22/8 1970 (Pressefoto: Ludvig Ditmann).

Indhold

Introduktion.....	2
Frit Hus og Beat i Kastellet	3
Kilde 1: Fredericia Dagblad, 10/8 1970.....	4
Kilde 2: Koncertplakat fra Beat i Kastellet.....	5
Kilde 3: Fredericia Dagblad, 24/8 1970.....	6
Kilde 4: Fredericia Dagblad 25/8 1970.....	8
Kilde 5: Interview med Mass Madsen, medarrangør på <i>Beat i Kastellet</i>	9
Kilde 6: Publikum til Beat i Kastellet 22/8 1970 (Pressefoto).....	10
Kilde 7: Interview med Michael Hennig Jensen, deltager i <i>Beat i Kastellet</i>	11
Kilde 8: Kædedans til Beat i Kastellet 22/8 1970 (Pressefoto).....	11
Kilde 9: Interview med Gnags' forsanger Peter A.G. Nielsen	12
Kilde 10: Gnags til Beat i Kastellet 22/8 1970 (Pressefoto).....	12

Introduktion

Den danske forfatter Peter Øvig Knudsen har bøgerne Hippie 1 og Hippie 2 tegnet et billede af en bevægelse, som "ville skabe et nyt samfund. De fejlede og forandrede verden." Som du kan læse i introduktion og i de mange kilder, var der også mennesker i Fredericia, som ville forandre tingene. I denne kildesamling kan du med udgangspunkt i de mange kilder besvare problemstillingen: Hvordan passer Peter Øvig Knudsens citat med hippiebevægelsen i Fredericia?

Frit Hus og Beat i Kastellet

I 1970 havde en gruppe unge i Fredericia et ønske om at skabe et ungdomshus med alternativt miljø på linje med huse i en del andre byer – bl.a. *Projekt Hus* i København. I Fredericia valgte man navnet *Frit Hus* efter i begyndelsen at have brugt *Projekt Hus*. For at skaffe penge til projektet arrangerede gruppen endagsfestivalen "Beat i Kastellet" – stærkt inspireret af den amerikanske Woodstock Festival, der blev afviklet i 1969.

Til festivalen i Kastellet hyrede man de to lokale navne Murafi¹ og Love Revolution samt det etablerede navn Alrunes Rod og endelig Gnags, der på det tidspunkt var et upcoming band. Beat i Kastellet blev afholdt den 22. august 1970, og ca. 1600 tilskuere deltog. Overskuddet blev godt 2300 kr., som blev deponeret hos kommunen.

Kommunen nedsatte i begyndelsen af 1971 en arbejdsgruppe til at undersøge mulighederne for etablering af Frit Hus. I kølvandet på dette var der flere folkemøder samt en avisdebat om huset, der udsprang af narko- og kriminalitetsproblemerne i det københavnske *Projekt Hus*. I debatten udtrykte flere bekymring for, om der i Frit Hus ville blive skabt et miljø for hash- og narkotikamisbrug. Tilhængere argumenterede for, at man netop kunne få fat i unge misbrugere i huset, mens modstandere mente, at huset ville blive en central for narkotikahandel.

I april 1972 åbnede Frit Hus i den tidligere stationsforstanderbolig i Oldenborggade 2, som i dag er i dag revet ned.

Frit Hus lukkede igen i oktober 1973 efter en periode med uorganiseret ledelse, manglende kræfter til drift og arrangementer, og generelt dalende brug af huset generelt. I stedet blev huset omdannet til *Ungdommens Hus* for Ungdomsklubber, Ungdomsskolen og andre foreninger.

Oldenborggade 2 (ca. 1980).

¹ Bandet spillede tilsyneladende ikke, selvom det var på plakaten.

Kilde 1: Fredericia Dagblad, 10/8 1970

Beatkoncert skal skaffe penge til nyt ungdomshus

Unge fredericianere arrangerer 5 timer lang koncert med danske topgrupper den 22. august i Kastølet

I et forsøg på at sætte gang i planerne om et nyt ungdomshus i Fredericia har en gruppe unge fredericianere nu taget et initiativ. Den 22. august arrangeres en fem timer lang beatkoncert med to danske topgrupper i Kastølet, og et eventuelt overskud fra koncerten vil blive indbetalt til byens kulturudvalg. Dette skal enten opbevare pengene, til der kommer realiteter om et ungdomshus, eller anvende pengene til andre ungdomskulturelle formål.

Bag koncerten, som indledes lørdag den 22. august kl. 16, står en gruppe unge fredericianere i alderen 16 – 21 år.

FOR LIDT MUSIK

I koncertarrangementet ligger og-

så en protest mod, at der spilles alt for lidt beatmusik i provinsen, og mod de kommercielle hensyn som tages, når den endelig finder vej til provinsen. Med denne begrundelse henvendte de unge mennesker sig til Fredericia kommunes kulturudvalg og bad kommunen stå som arrangør af en gratis beatkoncert for byens og omegnens unge.

GARANTI PÅ 1500 KR.

Kulturudvalgsformand Børge Hansen og borgmester Richard Pedersen meddelte initiativtagerne, at kommunen ikke kunne stå som arrangør, men i stedet kunne man yde en garantium på 1500 kr., således at koncerten kunne blive en realitet.

ALRUNES ROD OG GNAGS

Dette er baggrunden for, at man den 22. august kan høre de danske topgrupper »Alrunes Rod» og »Gnags», samt de to lokale grupper

»Love Revolution» og »Bjeld og venner». Uden tvivl vil »Alrunes Rod» være den mest fremtrædende gruppe blandt de fire. Gruppen har indspillet flere LP-plader, medvirket i TV og spillet ved utallige koncerter landet over. For kort tid siden gav »Alrunes Rod» og »Gnags» koncert i Det ny Samfunds lejr i Thy.

SKAL SELV DÆKKE

UNDERSKUD

Entreen til koncerten er sat til 5,00 kr., og mindst 400 betalende tilskuere skal overvære koncerten, før udgifterne er dækket ind. Hvad der ud over dette kommer ind vil blive indbetalt til kulturudvalget.

Hvis det skulle vise sig, at koncerten giver et underskud, må de unge arrangører selv dække dette, men naturligvis stiller arrangørerne ikke op med en skeptisk indstilling, idet det tidligere har vist sig at danske beat-grupper kan samle et talstærkt publikum i Fredericia.

Kilde 2: Koncertplakat fra Beat i Kastelet

**BEAT I
KASTELLET**

med

**ALRUNES ROD
GNAGS
LOVE REVOLUTION
MURAFI**

Lørdag d. 22 august kl. 16 i Kastelet Fredericia

*Billetter á 5,00 kr. kan købes hos
Lotus i Oldenborggade og i Musikhuset i Jyllandsgade*

Der er indgang til Kastelet fra Dronningensgade - I tilfælde af regn mødes vi på Teateret

Medbring selv DIN mad

Denne beatkoncert er arrangeret af en gruppe unge Fredericianere, der ikke ønsker at tjene (eller tabe) penge gennem udbytning af unge. Oprindeligt ville vi have lavet en helt gratis koncert, og søgte Fredericia kommune om et tilskud. Kommunen gav os et garantibeløb på kr. 1.500, hvilket har sat os i stand til at stable det hele på benene.

Resten må I klare!

Der skal komme 400 mennesker, før det løber rundt.

UNGE I FREDERICIA

Kilde 3: Fredericia Dagblad, 24/8 1970

"Alrunes Rod" hensatte 1600 unge i begejstring

Den 5 timer lange marathon-beatkoncert i Kastellet blev ubetinget succes for arrangørerne, der indbetaler 2300 kr. til kulturudvalget

- Omkring 1600 mennesker i særdeles spraget og varieret og dog en vis uniformeret påklædning tog del i den fem timer lange beatkoncert i Kastellet lørdag eftermiddag og aften. Det blev en ubetinget succes for arrangørerne - otte unge fredericianere - og byens kulturudvalg kan i dag modtage 2300 kr., som enten skal gå til ungdomsarbejde eller opsparing til et ungdomshus.

Som [d]et var ventet blev beatfesten kulmination naturligvis toporkestret "Alrunes Rod", som spillede med allerhøjeste styrke, og som ved slutningen af koncerten fik publikum hensat i en danseekstase. Efter en lidt træg indledning med tremands-orkestret "Gnags" fra Skive og det lokale "Love Revolution" - begge grupper af stabil karakter, blev scenen overladt til "Alrunes Rod".

MERE AFDÆMPET

Forinden dette var der lidt opræk til ballade på en af yderfløjene, og det kan i den forbindelse være ganske interessant at bemærke, at det netop var de mennesker, som havde indtaget et større kvantum spiritus, som foranledigede episoderne, der var på grænsen til at ødelægge "Alrunes Rod[s]" optræden, mens de mange unge, som benyttede lejligheden til at opleve musikken mere intenst i en shit-rus², var så fredelige som lam.

EKSTASE-DANS

Først da "Alrunes Rod", som virkelig præsterede et stykke godt arbejde med deres massive og lidt rå beatmusik, gejlede publikum op, og sommervarmen langsomt forsvandt, lavede publikum op og indledte en vild og livsglad dans foran orkestret. Det skete ganske pudsigt efter et strømsvigt, som dog ikke bragte orkestret ud af fatning, men derimod intensiverede orkestrets kontakt med publikum. I næsten er kvarter holdt publikum og orkestret musikken i live med klap, og da strømmen kom igen, fik nummeret lov til at vare yderligere næsten en halv time.

² Hash-rus

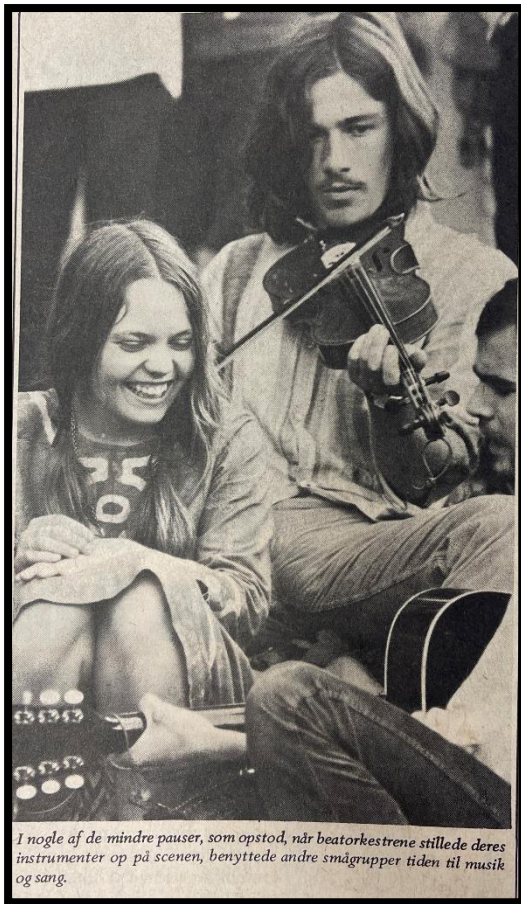
UBETINGET SUCCES

Marathon-beatkoncerten blev en ubetinget succes og den må berettige til flere arrangementer af samme slags. Det var ganske interessant at se, at festen kunne forløbe næsten helt stilfærdigt – bortset fra musikudfoldelserne – og med bistand af kun to kontrollører.

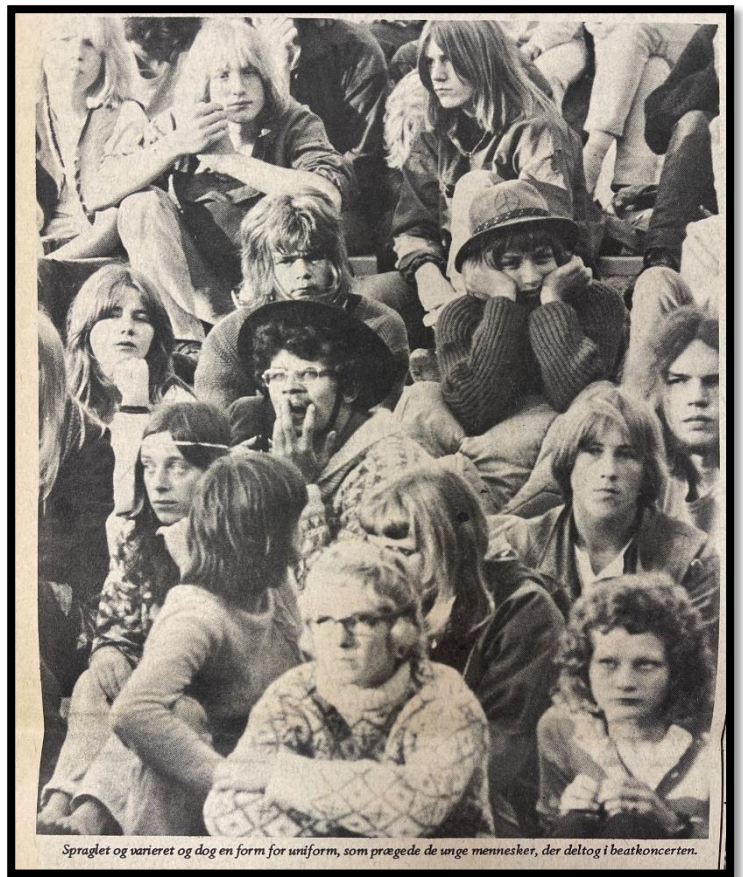
UDTALELSE

Da "Alrunes Rod" havde afsluttet sin del af koncerten, krævede et begejstret publikum ekstranummer, men det blev dog ikke til noget. I stedet vedtog de tilstedeværende en udtalelse, som en af arrangørerne læste op. I udtalelsen hedder det:

Med det beløb på 1500 kr., som de unge med kulturudvalgsformandens hjælp har fået stillet som garanti af kommunen, skulle der kun komme 400 betalende gæster, for [a]t arrangementet kunne løbe rundt. Det store antal fremmødte betød et overskud på 2300 kr. Dette beløb deponerer de unge i dag hos kommunen, så pengene kan bruges til et projekteret hus eller andre ungdomskulturelle formål, hvortil de unge ønsker kommunens støtte.

I nogle af de mindre pauser, som opstod, når beatorkestrene stillede deres instrumenter op på scenen, benyttede andre smågrupper tiden til musik og sang.

Spraglet og varieret og dog en form for uniform, som prægede de unge mennesker, der deltog i beatkoncerten.

Kilde 4: Fredericia Dagblad 25/8 1970

Initiativet bør følges op

Kommunal tilfredshed med ungdomsaktiviteterne

I går overbragte arrangørerne af lørdagens beatfest i Kastelet byens kulturudvalg, repræsenteret ved formand, Børge Hansen, festens overskud bestående af en check med pålydende 2.364,60 kr. og viderebragte den udtalelse, som blev oplæst ved koncertens slutning.

Heri hedder det: - Vi opfordrer kommunen til at give ungdommen et hus, der skal drives efter demokratiske og kollektive principper. Huset skal bl.a. indeholde et diskotek³.

Vi opfordrer kommunen til en gang om året at holde en gratis friluftsbearkoncert eller lignende, hvor Fredericias unge får fuld indflydelse på, hvad der skal ske.

Vi opfordrer kommunen til at støtte lignende arrangementer som dette, så Fredericia kan blive en sjovere og mere menneskevenlig by at bo i.

ET POSITIVT SYN

Kulturudvalgsformand Børge Hansen fandt, at man efter dette arrangement måtte anlægge et mere positivt syn på de unges aktiviteter.

- De unge har bevist, at de selv kan klare sagerne, og det initiativ, som de her har taget, fortjener, at de støttes fuldt ud.

På nuværende tidspunkt ved man ikke eksakt, hvad pengene skal benyttes til, så foreløbigt bliver de indsat på en bankkonto og drøftelser mellem arrangørerne og kulturudvalget skal senere afgøre, hvad der bliver resultatet.

BØR FØLGES OP

Det ligger næsten i sagens natur, at den store succes med marathon-beatkoncerten vær og skal følges op. Ikke alene vil det bringe yderligere skred i planerne med flere penge, men chancen for at gøre beatkoncerterne almindelige i et yderst forsømt område som Fredericia er til stede nu.

(Billedtekst: Kulturudvalgsformand Børge Hansen har netop modtaget check'en med et pålydende på 2.364,60 kr. fra arrangørerne af lørdagens beatkoncert og erklærer sig tilfreds med arrangementets forløb).

³ Et diskotek betød dengang en vinylpladesamling i et rum, hvor man kunne høre musik og danse.

Kilde 5: Interview med Mass Madsen, medarrangør på *Beat i Kastellet*

Uddrag af interview fra 2019 lavet i forbindelse med Museerne i Fredericias udstilling "Mit livs koncert".

"På det tidspunkt [1970], når du blev 18, kunne du ikke komme i ungdomsklubberne mere. Så var der ikke nogen klubber for dig. (..) Samtidigt er der Projekt Hus-bevægelsen i København, som vi er fascineret af, og vi synes jo ikke, at vi har nogen steder, vi kan være. Så er der et formuleret ønske om at lave et ungdomshus. (..) Vi får stor opbakning til at begynde med. Så tænker vi "Noget for noget" – så laver vi en koncert og kommer med nogen penge, og så siger vi: "Vi vil ikke bare have" – det er jo det, politikerne siger [at vi gør]. Samtidigt er de jo også nervøse, fordi vi er jo på en bølge: "Hvad sker der? Hvad rører sig i ungdommen?" (..). Så der er også lydhørhed.

Vi laver jo så den første koncert i Kastellet – selvfølgelig kan vi da det. Ingen hegn og ingen kontrollører, og folk betaler bare. Der kommer alle de der mange mennesker, og det hele foregår stille og roligt.

(..)

Det helt væsentlige var, at vi får musikken givet tilbage til folket. På Thylejren⁴ kom det meget til udtryk, at der er både den ydre og den indre revolution. Handler det om at berige dig selv med nogle spirituelle oplevelser – gerne ved hjælp af bevidsthedsudvidende stoffer, som man kaldte det? Eller den anden del, som også handler om alle de andre? Vi er nødt at have nogle værktøjer til at lave en anden verden. Den, som vi oplever inde i hovedet, og som vi gerne vil have at hele verden skal se ud. Der er vi nødt til at give musikken fri af forretningsfolk og markedsføring. Musikken kommer fra musikerne, og der skal ikke være det mellemed og filter.

Vi kan få det arrangeret og til at køre i en fri form, hvor det ikke er med kontrollører og "nu skal du stå i række" og "du skal hænge dit tøj der". Det var virkelig beviset på, at vi kan noget andet i vores generation. I fredelig sameksistens - med musikken på vores præmisser og på musikernes præmisser. I et samspil med folk og musikere – der er ingen grænser (..).

Den anden del af at arrangere koncerten, det var for at sige: Vi skal have et sted, hvor det er brugerstyret. Det skal ikke være en socialpædagog eller andre pædagoger, der styrer det – der må gerne være en pedel, men ellers skal vi selv stå for det. Vi vil gerne selv tage ansvaret i samarbejde med andre. Nogle steder besætter de jo huse – i Horsens besætter de Tobakken, og huset i Magstræde [Projekt Hus] var besat et par år tidligere. Og dem laver vi samarbejde med – nogen kom over og fortalte, og vi tog derover. Vi fik det så gjort til en politisk agenda, og der synes vi, det var et meget godt scoop at komme med 2100 kr. Jeg ved ikke, hvad det er i dagens penge, men det var ret mange penge⁵, vi kom med og sagde "Vi vil gerne det her, og vi kan godt være selvforsørgende, men I må stille nogle rammer til rådighed, så skal vi nok sætte det i stand.

⁴ Thylejren blev afholdt første gang som sommerlejr i 1970 af hippie-foreningen "Det ny Samfund" i 1970. Første Thylejr havde ca. 3000 deltagere og ca. 25-50.000 besøgende.

⁵ Knap 20.000 ifg. hjemmesiden oldmoney.dk, der beregner det ud fra en stigning i forbrugerprisindeks på 753% i perioden 1970-2023.

Så det var den anden del af koncerten – det var til dels at lave noget dejlig musik med de folk, vi gerne ville høre, og så manifestere, at selv om vi kaldte os samfundsomstyrtende, så vil vi gerne arbejde inden for nogle rammer. (..) På den måde var det en stor succes, for kommunen går i dialog med os.

Men det første de spørger os om deroppe, da vi kommer med de penge til Børge Hansen⁶, det er "Er det med moms?" [Griner]. Det var virkelig et kultursammenstød.

(..)

For os var koncerten jo Woodstock⁷ – det var det niveau. Vi regnede med, at der kom 500, og så kom der 1.600. Det var ikke sådan, at vi var overraskede som sådan – det var mere en bekræftelse i, at selvfølgelig kan vi det her. (..) Og også at der var et behov for at lave den slags. Det var jo aldrig blevet lavet før. Og det var det samme, der udviklede sig til Midtfyns Festival og Roskilde Festival i de samme år [1976 og 1971]. Hvis vores gruppe her havde været mere sammentømret, så kan det da godt være, at festivalen havde udviklet sig, for konceptet i Kastellet og også området var nemt at lave til koncertsted.

Kilde 6: Publikum til Beat i Kastellet 22/8 1970 (Pressefoto: Ludvig Ditmann)

⁶ Socialdemokratisk byrådsmedlem og Kulturudvalgsformand.

⁷ Woodstock var en amerikansk musikfestival, der blev afholdt i august 1969 som den første større beatfestival i verden. Ca. 450.000 mennesker deltog, og området blev undervejs erklæret i undtagelsestilstand. Begivenheden betegnes som en milepæl i musikhistorien.

Kilde 7: Interview med Michael Hennig Jensen, deltager i *Beat i Kastelet*

Uddrag af interview fra 2020 lavet i forbindelse med Museerne i Fredericias udstilling "Mit livs koncert".

"Det, vi havde i baghovedet, var jo Woodstock og sådan noget – det ville jo aldrig komme til Danmark, men det lugtede lidt af det med langt hår og flettede pandebånd. Og der blev røget en masse fede, og Gnags [sagde] under en sang: "Vi skal lave verdens største ring". Så tog alle folk hinanden i hænderne og dansede rundt ligesom juleaften. Så lavede vi verdens største ring – det var meget hippie-agtigt".

Kilde 8: Kædedans til Beat i Kastelet 22/8 1970 (Pressefoto: Ludvig Ditmann)

Kilde 9: Interview med Gnags' forsanger Peter A.G. Nielsen

Uddrag af artikel fra ElboBladet, 14. januar 2020

"Jeg husker ellers ikke alt så langt tilbage. Men dén sommerdag i Fredericia dukker stadig op på min indre nethinde ind imellem. (...) Vi var lige blevet færdige på gymnasiet og var begyndt at komme længere væk at spille, og koncerten i Fredericia var vores første udendørs koncert. Det var inden alt det med festivaler, og vi syntes, at det var ret vildt, at man sådan kunne spille under åben himmel. Det var jo et sats med vejret, men dengang udstyret ikke så sart og digitalt. Vi havde i øvrigt lavet det meste af det selv, så hvis det gik i stykker, kunne vi nok også reparere det igen. (...) Vi havde jo både Vietnam og Thy i tankerne. Og at man sådan med sang og musik kunne skabe kædedans i et gammelt fæstningsanlæg - det rørte mig, og det gør det stadig. Det står stadig for mig som et eksempel på, hvad musik og fællesskab kan".

Kilde 10: Gnags til Beat i Kastellet 22/8 1970 (Pressefoto: Ludvig Ditmann)

Peter A.G. Nielsen ses til venstre.

